

Introductie leerstoel Calewaert fac. PE – Stan Maes – 15-04-2016

Geachte collega prof. Stan Maes,
Waarde collega's,
Geachte aanwezigen,

Scientia Vincere Tenebras, zo luidt de spreuk die in het wapenschild van de VUB staat.

Door wetenschap de duisternis overwinnen.

Vandaag is dit credo actueler dan ooit.

De duisternis had nog maar enkele weken geleden onze stad in haar greep.

De aanslagen in Brussel waren de zoveelste in een lange rij van bloedige, weezinwekkende en onbegrijpelijke terreurdaden.

Brussel, Parijs, Beiroet, geen enkele stad, geen enkel land in Europa, in het Midden-Oosten, in Afrika, geen enkel deel van de wereld is vandaag immuun voor terreur.

Die terreur gaat hand in hand met een blinde haat tegen de open en vrije samenleving,

gaat hand in hand met religieus fanatisme,
met totalitair denken.

IS is de perfecte omkering van alles wat in de leuze van Henri Poincaré staat.

Hun denken is onderworpen aan alles waaraan het denken zich volgens Poincaré net niet mag onderwerpen.

Maar dat in hun wereld een einde is gekomen aan alle denken, is wel het laatste van hun zorgen.

Helaas niet van onze zorgen.

Want de duisternis die door Europa waart, neemt niet alleen de vorm aan van terreur. Die we uiteraard met alle macht moeten bestrijden.

Maar neemt ook de vorm aan van toenemende maatschappelijke tegenstellingen, waarbij een multiculturele harmonieuze samenleving verder weg lijkt dan ooit.

De duisternis neemt de vorm aan van een verlamme twijfel bij onze intellectuelen.

We vertrouwen op het kompas van de Verlichting, maar toch zijn we het noorden kwijt.

Tijden als deze, dames en heren, zijn van alle tijden.

Ik zeg dat niet om wat er vandaag om ons heen gebeurt, te relativiseren.

Wel bedoel ik dat er in de loop van de geschiedenis vele diepe crisissen zijn geweest, crisissen die allemaal overwonnen zijn, maar vaak tegen een veel te hoge onaanvaardbare prijs.

Laten we er daarom alles aan doen om de duisternis te overwinnen door wetenschap en ervoor te zorgen dat onze academische inzichten mee het verschil maken.

De Calewaert-leerstoel 2016 en zijn leerstoelhouder prof. Stan Maes zullen hier ongetwijfeld toe bijdragen.

Prof. Maes is een autoriteit op het vlak van interculturele communicatie en cross-culturele gedragsaspecten.

Op grond van empirisch onderzoek, verduidelijkt hij de belangrijke culturele verschillen die er bestaan tussen bijvoorbeeld Westerse landen en moslimlanden. Culturele verschillen die de integratie bemoeilijken en die gepaard gaan met sociaal-psychologische processen, zoals het ontstaan van een 'ingroup-outgroup' tegenstelling, waaruit wederzijdse vooroordelen, discriminatie en interculturele conflicten voortvloeien.

Uit de aankondiging van deze leerstoel wil ik graag een passage citeren, omdat ze aansluit bij wat ik zonet heb verteld.

"Antisociaal gedrag en met name agressie - dus ook terrorisme - ontstaat vaak uit machteloosheid en is in de beleving van de agressor een ultieme en dus legitieme poging om controle te verwerven over een frustrerende situatie waarvoor men de andere partij de schuld geeft.

Straffen of repressief optreden kan dan noodzakelijk geacht worden, maar vergroot ook de agressie en doet dus meestal het conflict verder escaleren."

Dames en heren, mochten we door wetenschappelijke inzichten en aanbevelingen ertoe kunnen bijdragen dat de vicieuze cirkel van haat, geweld en terreur doorbroken wordt, dan zouden we onze leuze Scientia vincere tenebras werkelijk alle eer aandoen.

En laten we beginnen met naar collega Stan Maes te luisteren, wiens inaugurale lezing als titel heeft:

'Van de Verlichting tot Religieus Terrorismen, een psycho-educatieve visie.'

Een actueler onderwerp is gewoon niet denkbaar.

Ik dank u.

Paul De Knop
15 april 2016